

Asia: VN/35022/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi lainsäädännöksi. Luonnos on valmisteltu kattavasti ja esitetty lainsäädäntö on kuvattu selkeästi.

Sähkölaskujen maksuaikojen pidennys:

Maksuaikojen pidennys on hyvä ja tarpeellinen toimi, mutta sen riittävyys riippuu suurelta osin energiakriisin kehityksestä. Toisaalta maksuaikojen pidennys voi myös johtaa kotitalouksien ylivelkaantumiseen, jos tulotasot laskevat yritysten vaikean tilanteen seurauksena, ja sähkölaskut kasaantuvat maksettaviksi tulevana kesänä.

Yritysten osalta hallitus esittää, että yritysten sähkölaskujen maksuaikoihin tulisi 60 vuorokauden pidennys. Tukitoimi on tarpeellinen, mutta sen tehokkuutta heikentää lyhyehkö 60 vuorokauden lisämaksuaika, jota perustellaan EU-lainsäädännöllä. Tilanteen ollessa hyvin poikkeuksellinen, Suomen tulisi selvittää, voiko EU:n maksuviivästysdirektiivi joustaa. Voisiko vallitsevassa poikkeuksellisessa tilanteessa maksuaika ylittää direktiivin asettaman rajan, ilman lainsäädännön rikkomista.

Valtiontakaukset sähköyhtiöiden likviditeettitarpeen kattamiseksi otettavien lainojen vakuudeksi ovat kannatettava osa maksuaikakokonaisuutta, joskin todennäköisesti sähköyhtiöille hallinnollisesti raskas hyödynnettävä.

Kuten viimeinen vuosi on osoittanut, energiakriisin etenemistä on vaikea ennustaa, ja tukitoimien tarve voi syntyä nopeasti ja yllättäen. Tämän vuoksi Suomen Yrittäjät katsoo, että nyt esitettävien tukien lisäksi on välttämätöntä, että valmistelussa oleva lakiesitys yritysten energiatueksi annetaan eduskunnalle nopeasti, jotta tarvittaessa voidaan ottaa käyttöön kustannustuen kaltainen toimiala- ja yritysmuotoriippumaton energiatukimalli. Tuen tulee kannustaa energiansäästöön.

Koska mahdollisen tuen täytäntöönpano vie aikaa, tarvitaan siltarahoitukseksi pk-yrityksille suunnattuja valtion takaamia korkotuettuja lainoja. Lainat voitaisiin järjestää Finnveran tai muun julkisen toimijan olemassa olevien kanavien kautta. Lainojen hyödyntäjiksi valikoituisi lähtökohtaisesti yrityksiä, jotka ilman energiakriisiä olisivat terveitä ja elinkelpoisia. Nämä yritykset kykenisivät lainan avulla huolehtimaan likviditeetistään kriisin yli. Lainat eivät siis juuri vaikuttaisi markkinoiden luonnolliseen poistumaan, mutta vähentäisivät suuresti muuten terveiden yritysten lomautustarvetta ja konkurseja. Takaisin maksettavat lainat olisivat kohtuullisen hintainen, mutta tehokas tukitoimi.

Takautuvasti maksettava sähköhyvitys:

On erittäin positiivista, että esitetty sähköhyvitys perustuu menneeseen kulutukseen, säilyttäen näin kannustimet sähkön säästämiseen. Hyvityksen kohdalla joudutaan tasapainottelemaan tuen nopean toteutuksen ja tarkemman sekä oikeudenmukaisemman kohtaannon välillä. Nykyisellään hyvitys kohdentuisi hyvin laajasti sähkölämmitteisille kotitalouksille, mukaan lukien korkeimmat tulodesiilit eli hyvätuloiset. Tuki kohdistuisi pääasiassa perheille ja vähemmissä määrin yksinasuville. Käytännössä tuen ulkopuolelle jäisivät: 1) vähän sähköä kuluttavat eli käytännössä kauko- tai maalämmöllä lämmitettävissä kerrostaloissa asuvat; 2) sähköstä alle 10 s/kWh maksavat kotitaloudet sekä 3) yrityksen nimiin sähkölaskunsa solmineet.

Yrittäjät ja toiminimet joutuvat täten esitetyssä mallissa eriarvoiseen asemaan sen mukaan, ovatko he solmineet sähkösopimuksensa y-tunnuksella vai henkilötunnuksella. Lisäksi uusi hyvitys olisi myös osittain päällekkäinen aiempien sähkötukien kanssa.

Oikeudenmukaisuuden kannalta hyvätuloisten tukeminen voidaan nähdä ongelmallisena, vaikka se olisikin välttämätöntä tuen saamiseksi sitä tarvitseville nopealla aikataululla. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen mukaan hyvätuloisimmat hyötyivät eniten myös sähkön arvonlisäveroalennuksesta. Valtiontalouden näkökulmasta on haasteellista, että tukitoimia ei kyetä paremmin kohdistamaan tahoihin, joilla on suurin tukitarve.

Esityksen perusteella jää epäselväksi, kuinka tuen edellytyksiä arvioidaan esimerkiksi silloin, kun käytössä on vaihtuvahintainen aikasähkösopimus, jossa sähkön sopimushinta on esimerkiksi yön tunteina päivää halvempi. Luetaanko tällaiset sopimukset esimerkiksi tuntikohtaisiksi sähkön pörssihintaan perustuviksi sopimuksiksi?

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Lisätietoja:

Roope Ohlsbom

ekonomisti

Ohlsbom Roope

Suomen Yrittäjät - Talouspolitiikka, verotus, osaaminen, kv-asiat